

**R. Patris, Francisci Svarez, E Societate Iesv,
Metaphysicarvm Disputationvm, In Qvibvs Et Vniversa
Natvralis Theologia Ordinate Traditvr, Et Qvæstiones Ad
omnes duodecim Aristotelis Libros ...**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ ; [Coloniæ Agrippinæ], 1630

5 An vnitas vniuersalis consurgat ex operatione intellectus, & quomodo
difficultatibus in contrarium positis satisfaciendum sit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94135](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94135)

declaratum est: ergo. Tandem confirmatur à suffi-
ciente partium enumeratione, quia hæc aptitudo, vel
repugnantia non conuenit naturæ existenti secun-
dum se ante omnem actum intellectus, ergo solum
potest illi conuenire ut subest conceptioni intelle-
ctus. Præsertim, quia declaratum iam est, hanc non
repugnantiam, vel indifferentiam consistere aut o-
riri ex separatione omnium differentiarum inferio-
rum, seu indiuidualium, hæc autem separatio nullo
modo antecedit ipsam naturam, neque in re existente,
neque sumpta in aliquo statu possibilitatis, sed solum
prout est obiectiue in intellectu: ergo.

XII.
Obiectio.

Sed instabit aliquis, quia, quod plura indiuidua
possint sub eadem specie multiplicari, non prouenit
ab intellectu, sed in ipsa rei natura fundatum est: er-
go & aptitudo essendi in multis conuenit naturæ ex
se, & non ab intellectu. Paret consequentia, quia hæc
duo, vel sunt idem, vel in re ipsa se mutuo consequu-
tur, scilicet, indiuidua posse sub eadem specie mul-
tiplicari, & naturam specificam posse illis commu-
nicari. Antecedens autem patet, tum quia indiuidua
esse multiplicabilia sub eadem specie, non est aliquid
per rationem constitutum, sed in rebus ipsis inuentum,
tum etiam à contrario, quia si natura angelica (ut
multi volunt) non est multiplicabilis numero, id pro-
uenit ex aliqua reali, & intrinseca proprietate eius,
quod in diuina natura certissimum est: ergo econ-
uerso, quod natura humana sit multiplicabilis nu-
mero est realis proprietas eius, & non aliquid ratio-
ne excogitatum.

Responsio.

Respondetur hoc argumentum
confirmare conclusionem, & concludere aptitudi-
nem essendi in multis, fundamentaliter & remotè
esse in rebus ipsis, non autem proximè prout dicit in-
differentiam, & indeterminatam naturam commu-
nem ad vnum. Hæc autem aptitudo remota & pro-
xima non in eo sensu à nobis usurpatur, quo aliqui
(ut supra dicebam) asserunt, aptitudinem, vel poten-
tiam sub vno actu esse remotam ad alios, & naturam
in re existentem habere hanc aptitudinem, id enim
fatis est à nobis improbatum. Sed fundamentum re-
motum huius aptitudinis voco naturalem condi-
tionem seu proprietatem talis naturæ, ratione cuius
non repugnat illi multiplicatio indiuiduorum
intra eandem speciem: hæc autem proprietas non est
aliqua aptitudo naturæ communis ut sic, quæ intel-
ligatur quasi potentia quædam actuabilis per plures
differentias, sed est solum talis perfectio & limitatio
huiusmodi naturæ. Vnde hæc proprietas, quæ fun-
dat hanc indifferentiam seu non repugnantiam, non
solum in natura communi & præcise intelligi potest,
sed etiam in ipsis particularibus seu indiuiduis, ut
talita sunt. Ut verbi gratia, in specie humana vnum-
quodque indiuiduum talis conditionis est, ut illi non
repugnet habere aliud simile in specie, & vtrique seu
omnibus indiuiduis illius speciei commune est, ut
eis non repugnet habere alia similia tantum secun-
dum aliquod genus, & non in specie, quod eis pro-
uenit, vel ex eo quod materialia sunt, vel ex eo, quod
sunt substantiæ finitæ, quibus non repugnat ut inter
se habeant similitudinem, vel conuenientiam vni-
uocam. Sic ergo recte intelligitur, & hanc aptitudi-
nem essendi in multis habere fundamentum in re-
bus ipsis, & tale fundamentum non esse positum
aliquam aptitudinem in re ipsa communem & in-
differentem, sed limitationem, seu conditionem ta-
lium rerum, quæ nihil in sua entitate includunt ra-
tione cuius eis repugnet habere alias res sibi similes
in perfectione, vel æquales. Ac denique intelligitur
hoc fundamentum indifferentiæ, seu non repugnan-
tiæ non esse fingendum solum in natura communi
secundum se, sed in ipsismet indiuiduis, & singulari-
bus rebus, quia, licet in vnoquoque indiuiduo na-
tura sit determinata ad illud tantum, nihilominus
ita est in illo, ut ex vi eius non repugnet esse in alio si-
mili, seu potius similem naturam esse in alio indiui-

Indiuidua
plura quare
esse possint
sub una spe-
cie, non sub
aliâ.

duo: & hoc solum est fundamentum sufficiens eius
indifferentiæ, & aptitudinis essendi in multis, quæ est
in communi natura ut abstracta per intellectum, &
non est indeterminatio aliqua, quam natura ipsa ex
se, vel in indiuiduis habeat.

Ad obiectionem ergo in forma concedo antee-
dens, scilicet res aliquas indiuiduas posse similes in
specie multiplicari, esse fundatum in rebus ipsis, &
non in operatione intellectus: distinguo autem con-
sequens, scilicet aptitudinem essendi in multis con-
uenire naturæ ex se. Potest enim intelligi de aptitu-
dine proximæ, id est, quæ à nobis concipitur per mo-
dum cuiusdam capacitatis præcisæ ab omnibus dif-
ferentiis contrahentibus, & actuabilis per illas, & hoc
sensu negatur consequentia: quia ut indiuidua pos-
sint in re multiplicari in eadem specie, non est neces-
saria talis capacitas, quæ in re ipsa præcedat in natu-
ra, sed sufficit, ut in indiuiduis nulla sit proprietas
ratione cuius eis repugnet habere alia similia. Si au-
tem consequens illud intelligatur de fundamento
remoto in prædicto sensu, sic conceditur consequen-
tia: non est tamen contra ea quæ diximus, ut constat.
Vnde, quod dicitur in probatione consequentiæ,
nempe, hæc duo idem esse, indiuidua posse multipli-
cari in eadem specie, & naturam specificam posse illis
communicari, æquiuocum etiam est. Nam in multi-
plicatione indiuiduorum eiusdem speciei non est in
re alia communicatio naturæ, quam æsimilatio, &
conuenientia quædam inter ipsa indiuidua, vnde
neque est in natura communi secundum se alia apti-
tudo ut communicetur multis, quam sit in ipsis in-
diuiduis non repugnantia habendi alia similia. Si er-
go per communicationem naturæ specificæ nihil ali-
ud intelligatur, conceditur totum, & nihil inferitur
contra dicta. Si autem (ut magis verba sonant) natu-
ram posse multiplicari multis, intelligatur per modum
superioris aptitudinis cuiusdam naturæ communis:
quæ, cum vna sit, concipitur tanquam sese diffun-
dens, & communicans multis, hoc est optis rationis,
& modus intelligendi noster, nam in re nihil huius-
modi antecedit, neque necessarium est ad multipli-
cationem indiuiduorum inter se similem.

XIII.
Responsio.

S E C T I O V.

An unitas vniuersalis consurgat ex operatione in-
tellectus. Et quomodo difficultatibus in contra-
rium positis satisfaciendum sit.

I. **E**X dictis omnibus facile colligitur vera
resolutio de unitate vniuersali, & ar-
gumentorum responsio, quæ in sectio-
ne secunda posita sunt.

II. Dicendum itaque est unitatem vni-
uersalem per intellectus functionem insurgere, sum-
pro ex ipsis rebus singularibus fundamento seu oc-
casionem. Atque ita esse quandam unitatem rationis,
conuenientem naturis, prout obiciuntur menti, &
per denominationem inde insurgentem. Hanc ex-
istimo esse sententiam Aristot. locis citatis, qui hac
ratione dixit, de anima, text. 8. Vniuersale aut nihil esse,
aut posterius esse, id est, post intellectus operationem,
ut ibi D. Thom. Albertus Magnus, & omnes alii in-
telligunt, & propterea dixit ibi Comment. intellectum esse per
facere in rebus vniuersalitatem. Et 12. Metaphys. comm.
4. ait, vniuersalia apud Aristotelem esse collecta ex parti-
cularibus in intellectu, qui accipit inter ea consimilitudinem,
& facit ea vnam intentionem, & comm. 27. ait, vniuersa-
lia non habere esse extra animam, & comm. 28. ait, De
particulari non fit demonstratio, quamuis illud tantum sit
res in rei veritate. Eadem est sententia D. Thom. de
ente & essen. cap. 4. & aliis locis supra cit. qui citat
Auicem. 5. Metaph. cap. 1. Conueniunt etiam in hoc
omnes Thomistæ, Capr. Caiet. Soncin. & alii supra
citati. Idem tenet Durand. in 1. dist. 3. quæst. 5. & in 2.
dist. 6.

distinç. 3. quæst. 7. Aegid. in 1. quæst. 2. Prolog. & d. 19. p. 1. & Scotus posset in eandem sententiam trahi, nã verba eius non repugnant: cum dicat solum esse in rebus vniuersale in potentia, non in actu: & ita videntur eum exponere discipuli eius, vt latè refert & tractat Fonseca dicto cap. 28. quæst. 5. sect. 2. sed non est quod in eo immoremur, nostra enim non multum refert quid Scotus senserit, præsertim, cum verba eius valde sint æquiuoca. Et pro hac sententia citatur Damas. lib. 3. de fide, cap. 11. vbi ait, naturam, aut sola cogitatione contemplari, aut in omnibus eiusdem speciei hypostasibus, quas coniungit: aut in vno individuo tantum. Vbi per naturam sola cogitatione contemplatam, intelligit naturam vt vniuersalem: quomodo ait, nõ existere, sed cogitari tantum; in indiuiduis autem dixit existere, vel in omnibus secundum totam latitudinem suam specificam, vt realiter existentem, vel in vno tantum.

III. Ratione probatur, quia vnitas & aptitudo essendi in multis, quatenus ad rationem vniuersalis necessaria sunt, non conueniunt realiter naturæ ipsi, sed per intellectum: ergo & vniuersalitas, eodem modo conuenit. Confirmatur ac declaratur, quia, si natura habet ante intellectum vniuersalitatem: ergo vel in indiuiduis, vel in se: non in indiuiduis, quia, nec vt in vno tantum, cum in illo sit indiuidua & determinata ad vnum, neque in multis seu omnibus simul: tum quia natura potest esse vniuersalis, etiam si in vno tantum indiuiduo reperitur, tum etiã, quia nulla proprietas realis conuenit naturæ vt existenti in multis indiuiduis, quæ non conuenit ei in singulis, vel in aliquo eorum præter ipsam multitudinem indiuiduationum, seu singularitatem, in qua vniuersalitas nõ consistit, vt per se constat. Neque etiam potest vniuersalitas conuenire naturæ in se præcindendo ab indiuiduis, nisi per intellectum, quia, si talis natura sumatur vt existens in re ipsa, non præcindit ex natura rei ab indiuiduis, cum ab eis ex natura rei non distinguatur, vt ostensum est; si autem natura in se non est existens concipi non potest quis vel qualis sit ille status eius, nisi illum habeat obiectiue in intellectu, quia realiter illum non habet, nec habere potest, neque etiam secundum esse essentia, seu possibile distinguitur ex natura rei ab indiuiduis in eodem statu consideratis, vt sæpe dictum est. Tandem si esse vniuersalem conuenit naturæ realiter, aut conuenit per se, aut ex accidente: neutrum dici potest: ergo non conuenit realiter: ergo per rationem tantum. Minor quoad primam partem patet, quia, si per se conueniret homini esse vniuersalem, conueniret etiam omnib. indiuiduis: nam quidquid per se primò vel secundò conuenit superiori, conuenit etiam inferiori; & quia nulla proprietas potest adiungi naturæ superiori ratione inferioris, quæ repugnet essentia, vel proprietatibus per se conuenientibus ei, cum neque hæc possint ab illa separari, neque cum proprietatibus repugnantibus simul manere. Quoad posteriorem autem partem probatur minor, quia, si vniuersalitas realiter conuenit & contingenter seu accidentaliter, erit accidens aliquod naturæ: ergo, si est accidens reale, conueniet illi ratione alicuius singularis, vt supra de vnitare, & de aptitudine essendi in multis argumentabamur. Item conueniet illi hoc accidens per aliquam actionem extrinseci agentis, vel per carentiam actionis, si fingatur esse accidens priuatiuum: omnis autem huiusmodi actio respicit per se indiuidua. Denique, nec fingi nec explicari potest quale sit hoc accidens reale, est ergo rationis & per rationem.

IV. Ad fundamenta contraria, posita in secunda sectione, iam declaratum est, quomodo natura in re sit communicabilis multis, non per aliquam aptitudinem, seu indifferentiam, quæ ipsi naturæ secundum se conueniat, sed solum per non repugnantiam ipsarum rerum singularium, vt habere possint alia

sibi similia, quæ non repugnantia non satis est ad rationem vniuersalis, vt declaratum est. Vnde ad primum negatur illa consequentia, natura humana non est de se incommunicabilis: ergo de se est communicabilis, nam in rigore est à negatiua ad affirmatiuam ex parte illius modi seu termini, de se: & fieri potest, vt neutrum illorum de se ei conueniant, quamuis in re semper alterum eorum inest. Quod si non in eo rigore sumatur particula illa de se, vt scilicet idem sit, quod per se & ab intrinseco, sed solum, vt idem significet, natura de se, quod natura ex ratione formalis sua, & præcisa ab omni differentia inferiori, sic concedi potest consequentia, potius ratione materiz, quàm ratione formæ. Potest enim dici natura communicabilis de se in sensu superius explicato, quia non repugnat illi habere plura indiuidua inter se similia in essentia & natura, neque vni indiuiduo repugnat habere aliud sibi simile, quæ tamen non repugnantia non sufficit ad rationem vniuersalis, vt dictum est. Atque eadem responsio accommodanda est ad secundum argumentum: in ipsa enim natura reali nulla est aptitudo positiua, & reales ad plures differentias indiuiduales, sed solum est non repugnantia in ipsis etiam indiuiduis, vt habere possint alia sibi similia. Et inde prouenit, & quod natura dicatur communicabilis seu apta vt sit in multis, & quod talis natura non possit adæquatè contrahi per vnã differentiam indiuidualem, vt satis expositum est. Ad tertium responderetur, omnia illa attributa dicere aliquo modo ordinem ad intellectum: fundantur autem in rebus ipsis, non quatenus in ipsis natura habet aliquam vniuersalitatem, sed quatenus in ipsis indiuiduis est conuenientia & similitudo in essentia, & proprietatibus eius, & in intrinseca connexione, quam inter se habent essentia & proprietates, ratione cuius abstrahuntur conceptus communes obiectiui, ex quibus fiunt vniuersales prædicationes, necessariæ ac perpetuæ veritatis, prout à tempore abstrahuntur. Et hoc modo dicitur esse scientia de vniuersalibus, & non de singularibus, non quia sit de nominibus, & non de singularibus, sed quia est de conceptibus obiectiui communibus, qui, licet in re ipsa nõ distinguantur à singularibus, distinguuntur tamen ratione, & hoc satis est ad omnes locutiones prædictas. Quod non satis adterunt Nominales, & ideo aliter loquuti sunt, quamuis in re non multum à nobis differant, vt diximus. Per quod responsum est ad vltimam confirmationem. Ad alia fundamenta nihil respondendum superest, nam ex dictis satisfactum est omnibus.

SECTIO VI.

Per quam operationem intellectus fiat res vniuersales.

Hæc quæstio sub aliis verbis tractari solet in principio Dialecticæ, scilicet an vniuersale fiat per abstractionem, vel per cõparationem intellectus. Tractari etiam solet, ac magis propriè in 3. de Anima explicando obiectum intellectus, quod vniuersale esse dicitur. Quoniam verò dictum à nobis est, vnitatem vniuersalem per opus intellectus resultare, prætermittere nõ possumus, quin declaremus, quod, & quale sit hoc opus intellectus. Oportet autem breuiter distinguere duplicem intellectum, agentem, & possibilem: illius munus est efficere species intelligibiles: huius operari, & intelligere per illas: habet autè duplicem orationem (prætermittis aliis, quæ ad præsens institutum non spectant) vna vocatur directa, qua directè tendit in rem, quã species intelligibilis repræsentat, & ad quam ducit intellectum per se ac simpliciter. Alia vocatur reflexa, qua intellectus reuol-